

Lietuvos Respublikos finansų ministerijai

Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijai

DĖL SIŪLOMO DRAUDIMO ATSISKAITYTI GRYNAISIAIS PINIGAIS TARP JURIDINIŲ ASMENŲ IR DALYVAUJANT FIZINIAMS ASMENIMS, UŽSIIMANTIEMS ŪKINE KOMERCINE VEIKLA

Lietuvos verslo konfederacija (toliau – LVK), siekdama konkurencinių sąlygų gerinimo, palaikydama skaidrių atsiskaitymų politiką ir norėdama prisidėti prie mokestinės sistemos tobulinimo, užtikrinant efektyvesnę mokesčių surinkimą, teikia siūlymą svarstyti galimybę uždrausti atsiskaitymus grynaisiais pinigais tarp juridinių asmenų, taip pat atsiskaitymus grynaisiais pinigais dalyvaujant fiziniams asmenims, užsiimantiems ūkine komercine veikla.

Galiojančio teisinio reguliavimo problematika

Šiuo metu Lietuvos Respublikos civilinio kodekso (toliau – CK) 6.929 straipsnio 2 dalyje yra numatyta, kad „atsiskaitymai tarp juridinių asmenų, taip pat atsiskaitymai dalyvaujant fiziniams asmenims, užsiimantiems ūkine komercine veikla, vykdomi negrynaisiais pinigais, o įstatymų nustatytais atvejais ir tvarka – ir grynaisiais pinigais“. Tokia įteisinta galimybė atsiskaityti grynaisiais pinigais padeda nesąžiningiems asmenims vykdyti neskaidrią komercinę veiklą, sukelti valstybei neigiamas pasekmes (mokesčių vengimas/nesurinkimas, veiklos kontrolės sudėtingumas, nedeklaruotų lėšų panaudojimas neteisėtiems tikslams ir kt.), o taip pat ir pasekmes sąžiningam verslui (nevienodos konkurencinės sąlygos, pavojus darbuotojams dirbantiems su grynaisiais pinigais, kt.).

Siekiant mažinti neskaidrią ekonominę veiklą (dalyvavimą „šešėlinėje ekonomikoje“), efektyviau kontroliuoti/atsekti sandorius, didinti įmonių finansinę drausmę, finansinių operacijų skaidrumą ir patikimumą, mažinti galimybes išvengti ar sumažinti mokestines prievoles, užtikrinti saugesnę darbo aplinką darbuotojams neturint grynųjų pinigų, siūlome svarstyti žemiau pateiktus siūlymus.

Pasiūlymai

1. Siūlome apriboti atsiskaitymus grynaisiais pinigais sandoriuose tarp juridinių asmenų, taip pat atsiskaitymus grynaisiais pinigais dalyvaujant fiziniams asmenims, užsiimantiems ūkine komercine veikla, kas (tarpe kitų teigiamų poveikių) mažintų šešėlinės ekonomikos mastą, padidintų biudžeto pajamas, užtikrintų saugesnes darbo sąlygas darbuotojams, pristatantiems prekes ir neturintiems didelių grynųjų pinigų sumų. Siūlome pakeisti CK 6.929 straipsnį ir jį išdėstyti taip:

„6.929 straipsnis. Atsiskaitymas grynaisiais ir negrynaisiais pinigais

1. Atsiskaitymai dalyvaujant fiziniams asmenims, kurie nesiverčia ūkine komercine veikla, gali būti atliekami grynaisiais pinigais, neribojant sumos, arba negrynaisiais pinigais.

2. Atsiskaitymai tarp juridinių asmenų, taip pat atsiskaitymai dalyvaujant fiziniams asmenims, užsiimantiems ūkine komercine veikla, vykdomi negrynaisiais pinigais, o įstatymų nustatytais atvejais ir tvarka – ir grynaisiais pinigais.

3. Atsiskaitymas negrynaisiais pinigais atliekamas per bankus, kuriuose yra atidarytos atitinkamos sąskaitos, jeigu ko kita nenustatyta įstatyme arba ko neriboja naudojamos atsiskaitymų formos.

4. Atsiskaitymus čekiais ir vekseliais atitinkamai reglamentuoja čekių ir vekselių įstatymai.“

2. Siūlome reglamentuoti atsakomybę už atsiskaitymų grynaisiais pinigais tvarkos pažeidimus, numatant sankcijas abiem neteisėtus veiksmus atlikusioms šalims. Siūlome keisti Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekso 207 straipsnį ir jį išdėstyti taip:

„207 straipsnis. Atsiskaitymų tvarkos pažeidimas

1. Informacijos apie atidarytas ar uždarytas visų rūšių sąskaitas pavėluotas pateikimas arba klaidingos informacijos apie atidarytas ar uždarytas visų rūšių sąskaitas pateikimas užtraukia baudą nuo trijų šimtų devyniasdešimt iki septynių šimtų trisdešimt eurų.

2. Informacijos apie atidarytas ar uždarytas visų rūšių sąskaitas nepateikimas užtraukia baudą nuo septynių šimtų aštuoniasdešimt iki vieno tūkstančio devynių šimtų penkiasdešimt eurų.

3. Pinigų nurašymo ir išdavimo iš mokėtojų sąskaitų tvarkos pažeidimas užtraukia budą nuo vieno tūkstančio aštuonių šimtų dvidešimt iki trijų tūkstančių devynių šimtų eurų.

4. Atsiskaitymų grynaisiais pinigais tvarkos pažeidimas

užtraukia mokantiems ir mokėjimą priimantiems fiziniams asmenims, užsiimantiems ūkine komercine veikla, baudą nuo trijų šimtų iki devynių šimtų eurų, o mokančių ir mokėjimą priimančių juridinių asmenų arba jų padalinių (filialų) vadovams – nuo šešių šimtų iki vieno tūkstančio penkių šimtų eurų.

5. Šio straipsnio 4 dalyje numatytas administracinis nusižengimas, padarytas pakartotinai,

užtraukia mokantiems ir mokėjimą priimantiems fiziniams asmenims, užsiimantiems ūkine komercine veikla, baudą nuo devynių šimtų iki dviejų tūkstančių keturių šimtų eurų, o mokančių ir mokėjimą priimančių juridinių asmenų arba jų padalinių (filialų) vadovams – nuo vieno tūkstančio penkių šimtų iki trijų tūkstančių eurų.”

Pažymime, kad siūlymai yra orientuoti į neteisėtos veiklos apsunkinimą, nedeklaruotų grynųjų pinigų sumų, dažnai panaudojamų korupcinei ir kitai neteisėtai veiklai finansuoti, sumažinimą.

Atkreipiame dėmesį į tai, kad poreikis mažinti šešėlinės ekonomikos apimtį įtvirtintas XVIII-osios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programoje (toliau – Programa). Programos 222.1 iniciatyvoje „Šešėlio mažinimo priemonių plėtra“ nurodyta, jog Vyriausybė parengs šešėlio mažinimo priemonių planą, apimantį tris esmines sritis: skatinimą formalizuotis, prevenciją ir sąmoningumo ugdymą, taiklesnį administravimą ir efektyvią kontrolę. Finansų ministro įsakymu patvirtintame Šešėlinę ekonomiką ir pridėtinės vertės mokesčio atotrūkį mažinančių veiksmų plane (https://finmin.lrv.lt/uploads/finmin/documents/files/%C5%A0e%C5%A1%C4%97lin%C4%99%20ekonomik%C4%85%20ir%20PVM%20atotr%C5%ABk%C4%AF%20ma%C5%BEinan%C4%8Di%C5%B3%20veiksm%C5%B3%20planas_PDF.pdf), viešai paskelbtame 2021 m. spalio 6 d., prie prevencinių pažeidimų užkardymo priemonių numatyta „atlikti atsiskaitymo grynaisiais pinigais šiuo metu galiojančio teisinio reguliavimo išsamią analizę ir, atsižvelgiant į analizės rezultatus, parengti reikalingus teisės aktų, nustatančių atsiskaitymų grynaisiais pinigais ribojimą rizikinguose ekonomikos sektoriuose arba atskirų rūšių mokėjimams, projektus“. Nors atsiskaitymas grynaisiais pinigais rizikinguose sektoriuose jau identifikuotas kaip sprendimų dėl ribojimo reikalaujantis

uždavinys, tačiau manome, kad galima svarstyti ne ribojimo, o draudimo galimybę. Manome, jog atsiskaitymų grynaisiais pinigais tarp juridinių asmenų bei atsiskaitymų grynaisiais pinigais dalyvaujant fiziniams asmenims, užsiimantiems ūkine komercine veikla, draudimas užkirsti kelią ydingai kai kurių mokesčių vengimo praktikai.

Paminėtina tai, kad priimtų siūlymų įgyvendinimas gali sukelti tam tikrų nepatogumų/neigiamų pasekmių taikymo pradžioje kol atsiskaitymas negrynaisiais pinigais taptų norma: tinkamai nesuplanavus arba išimtinėmis aplinkybėmis gali būti sudėtinga atlikti atsiskaitymus negrynaisiais pinigais (pvz., nedarbo dienomis nebūtų galima pervesti lėšų į kitą banką, nes tuo metu nėra vykdomi tarpbankiniai atsiskaitymai); užsienio juridinių asmenų atstovams atvykusiems į Lietuvos Respubliką ir tik vietoje nusprendus įsigyti prekę (paslaugą), tačiau neturint galimybės sumokėti E-bankininkyste ar mokėjimo kortelėmis. Dėl šių išimtinių atvejų neigiamas poveikis Lietuvos ekonomikai ar atskiriems jos sektoriams neturėtų būti ženklus, o teigiamas poveikis ženkliai viršytų minimalius nepatogumus.

Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, **maloniai kviečiame apsvarstyti mūsų pasiūlymus** ir raštu informuoti dėl galimų pokyčių teisės aktuose.

Dėkojame už bendradarbiavimą.

Pagarbiai

Generalinė direktorė

Eglė Radišauskienė

Originalas nebus siunčiamas.

Akvilė Razumienė, el.p.: akvile@lvk.lt, tel. nr. +370 5 212 1111